

Από την Βόρειον Ελλάδα

Τῆς Σαμοθράκης μερικά ζητήματα

Εθν. 21 Απρ. 1939

Τοῦ συνεργάτου μας κ. Σταμ. Σταμ.

Πολλὰ περίεργα πράγματα βλέπε, κανείς και άκουει εἰς τὴν Σαμοθράκην.

Εἰς προηγουμένην ἐπιστολὴν μας ἐγραψαμεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Σαμοθράκης, ἂν καὶ νησιώτες, δὲν εἶνε ὕψιστοι.

Ἡ πρωτεύουσά τους, μέρος στενοχωρὸς μέσα σ' ἓνα γωνι ἀπὸ θουνά και βράχους.

Νησιώτες αὐτοὶ, ἀπὸ θάλασσαν περιβλλόμενοι, καὶ θάλασσα ἀπὸ τὴν Χώρα τους δὲν βλέπουν. Ἡ καὶ ἂν βλέπουν, βλέπουν μιά... πεντάρα θάλασσα, ὅπως εἶπε κάποιος τερατολόγος.

Ὁλόκληρον πέλαγος περικλείει τὸ νησί αὐτὸ σὰν μέσα εἰς τὴν ἀγκυλιά του, καὶ τὰ ψάρια δὲν τὰ βλέπουν.

Ἐκατοντάδες ψαράδων ψαρεύουν εἰς τὰ νερά τοῦ νησιού καὶ οἱ Σαμοθρακιῶτες ψάρια ἀκούγ, ψάρια...δὲν τρώγαι καὶ τὰ ψάρια τὰ ἐπιθνυοῦνε.

Καὶ τοῦτο, διότι ἡ παραλία εἶνε μακρινά, μιάμιση ὥς δυὸ ὥρες ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα. Ὅλοι δὲ οἱ ψαράδες εἶνε ξένοι. Ἀνήκουν σὲ μιά μεγάλη ἀλλετική ἐταιρεία πού ἐδρεῖ εἰς τὸν Πειραιά. Καὶ κατὰ συνέπειαν ὅσα ψάρια πίνουν τὰ μπαζάρουν ἀμέσως καὶ τὰ στέλλουν εἰς τὴν Ἀθήνα. Γιὰ τὴ Χώρα τί ποτε!..

Τὸ μόνον ψάρι πού μένει... ὀλίγον εἰς τὸν τόπον εἶνε ἡ σαρκέλλα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ὄχι γιὰ νὰ πωληθῇ καὶ νὰ φαγῶθῃ ἐκεῖ. Βαρελιάζεται, πιστώνεται ἀμέσως εἰς τὴν Καμαριώτισσαν, ὅπου ὁ ἐκ Λαμίας κ. Μπατσας ἔχει ἐργοστάσιον παρασκευῆς ὑψίστων εἰς βαρέλια μόνον, καὶ παίρνει, ἀκατάδεχτη καὶ αὐτὴ, τὴν ὁδὸν τὸν Ἀθῖνων.

Ζημιούνται πολλοὶ οἱ Σαμοθρακιῶτες ἀπὸ τὸ μέρος πού κεῖται τῆς νήσου ἡ πρωτεύουσα. Γενική γνώμη ὅτι ἡ Χώρα πρέπει ἐνὰ φεγγὰ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπάνω πού σκαρφάλασε πρὸ αἰώνων, φεύγοντα τοὺς κορσάρους καὶ τοὺς ἐπιδρομῆς, καὶ νὰ κατεβῇ εἰς τὴν Καμαριώτισσαν, ὅπου καὶ τὰ χωράφια τὴν κατοικοῦν.

Τὰ χωράφια!

Ὁ γεωργὸς Σαμοθρακιώτης πρέπει κάθε ἡμέραν νὰ κατεβῇ ἀπὸ τὴν Χώραν, νὰ διανύσῃ διώρον ἀπόστασιν γιὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ κτήμα του ἢ τὸ χωράφι του, πού εἶνε στὴ θάλασσα κοντά, εἰς τὴν περὶ τὴν Καμαριώτισσαν πεδινὴν ἔκτασιν τῆς νήσου.

Καὶ ἔπειτα ἄλλες δυὸ ὥρες νὰ ξεγανγίρῃ τσακισμένος. Δίωρος ἀνηφορὸς ἀπὸ τὴν Χώραν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ

ἄλλο ξεθεωτικὸ ἀνάβασιμα εἰς τὰ ἀνωφερῆ, κατωφερῆ καὶ ἀπότομα καταβράχα, πού εἶνε οἱ γειτονιὲς χτιομένες.

Εἰς τὰ 1921, ἐπὶ τῆς Διοικήσεως τοῦ μακαρίτου ναυάρχου Γούδα εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, οἱ κάτοικοι τῆς Χώρας ἐζήτησαν νὰ ἀπαγορευθῇ διὰ νόμον ἡ ἐπισκευὴ τῶν οἰκιῶν τῆς πατρίδος τους, ὥς καὶ ἡ ἀνέγερσις νέων τοιούτων. Ἐταὶ σιγά-σιγά ἡ πόλις θὰ κατέβαινε εἰς τὴν Καμαριώτισσαν.

Εἰς τὰ διαβήματά τους, πού ἔκαμαν οἱ κάτοικοι, ἔλαβαν...ἀδείρας ὑποσχέσεις. Καὶ αἱ ὑποσχέσεις διεδγοντο τὰς ὑποσχέσεις, ὥς ὅτου καὶ οἱ Σαμοθρακιῶτες λησιμόνησαν κάποτε τί ζήτησαν καὶ οἱ ὑποσχθέντες ἐλησιμόνησαν τί ὑποσχεθῆκαν...

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐδῶ ἔπαινον τὰ σπῖτια ἐπεσκυνάοντο, νέα σπῖτια ἀνοικοδομοῦντο καὶ σήμερα εἶνε δύσκολη τῆς πόλεως ἡ μεταφορά.

Ἐταὶ μένουσιν οἱ κάτοικοι ἐκεῖ πρὸ ἀποκλεισμένοι ἀπὸ τὸν κόσμον. Καὶ τὸ μέρος δύσκολο. Ζέστη τὸ καλοκαίρι ἀπὸ τοὺς περὶ βράχους, πού ἀποφυλῶνθέντες ἀπὸ δένδρα ἀνάβουν καὶ ἀκτινοβολοῦν ἀπὸ θερμότητα.

Τὸν χειμῶνα πάλιν χιόνι καὶ πρόπαντος ἀέρος δυνατός, ξαλιτικὸς, ἀνεμος πού βασανίζει.

Ψῆγος ἴσως νὰ μὴ κάμνῃ καὶ πολὺ. Τὸ θερμόμετρον σπανίως κατεβαίνει ὑπὸ τὸ μηδέν. Καμιά φορὰ ὅμως, πού πνέει θυμωμένος ὁ θρακίας, τὸ θερμόμετρο πέφτει καὶ 8 καὶ 9 βαθμοὺς κατω ἀπὸ τὸ μηδέν. Θοάκῃ γὰρ καὶ ἡ Σαμοθράκη.

Ἀλλὰ οἱ ἀνεμοὶ αὐτοὶ καὶ ὅλα τὰ νησιὰ τὸ δέρονουν. Καὶ γιὰ τοῦτο Σαμοθρακιῶτες εἶνε ἡ ἀπάντησις ἐνός Σαμοθρακιώτη πρὸς τοὺς εἰσπῆμον, πού τοὺς πωτῶντες περνοῦν στὸ νησί τους.

— Ἀερόπλοια καὶ αἰσθητότητα! Φαίνεται πὺς εἰς τὰ πτηνὰ τῆς παιδοκομίας περνοῦν καὶ τὰ νερά τῆς νήσου. Ἡ νήσος δὲν εἶχε ἓνα τέτοιο πτηνολόγος, οἱ Κόβιδοι δὲν θὰ ἔστησαν ἐκεῖ καὶ αὐτὰ των μετὰ μυστηρία των καὶ τὰς νικητρίδας των τελετὰς. Μία νύχτα δὲ πρὸς τῶν μυστηρίων Σαμοθράκης ἐγάρισεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς πρῶτον, καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ ὀδημοῦργησε ἓνα Μέγαν Ἀλέξανδρον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα...

Καὶ ἦσαν μοναχὰ αὐτό!

Ἡ νήσος εἶνε κτηνοτροφική. Σαρανταπέντε χιλιάδες αἰγοπροβάτα ἔχουν δηλωθῇ εἰς τὴν Ἐφορίαν. Καὶ ἡ πόλις οὔτε γάλα ἔχει, οὔτε δοῦ τιρο.

Τὸ γάλα τῶν ἀγελάδων τὸ ἀφίρουν καὶ γάβεται. Τὸ ἀφίρουν καὶ το πίνουν τὰ μοσχάρια.

Οἱ κάτοικοι τὸ περιφρονοῦν καὶ οὐδέποτε τὸ πίνουν, οὔτε ἄλλως τὸ καταπλέοντα.

Τὰ αἰγοπροβάτα τους γυρίζουν ἔρημα εἰς τὰ θουνά. Χωρὶς στάνες καὶ δίχως καταφύγιο. Ἡ νήσος ἔχει ἓνα εἰσπῆγμα ἀπὸ τὸν Θεόν: Δὲν ἔχει, ὅπως καὶ ἡ Κρήτη, λέκους. Τὸ πῖον τοῦτο δώρημα καὶ εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐδῶ μετετράπη εἰς ἐλπίδα καὶ ἐστυγίαν γιὰ τὸν τόπο!...

Μιά πού δὲν ὑπάρχουν λέκους, δὲν ὑπάρχουν κίνδυνοι καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχουν κίνδυνοι διὰ τὰ ποιμένα δὲν χρειάζονται βοσκοί!...

Ἐταὶ θέριεψε ἡ ζοκλοπὴ, ἡ ὁλοία ὅμως τώρα ἐσχάτως ἐπατάχθη ἀνεκτικῶς καὶ ἐδαμιάσθη ἀρετὰ.

Δι' ἀποφάσεως δὲ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Θράκης ἐπεξεσθῆσαν οἱ κτηνοτρόφοι νὰ ἔχουν στάνες καὶ νὰ σπντηροῦν βοσκούς.

Καὶ ὅμως τῆς Σαμοθράκης οἱ κατοῖκες λένε πὺς εἶνε οἱ νοστιμότερες τοῦ κόσμου. Ἐρριες, καθὼς μένουσιν καὶ ἐλευθères νὰ γυρίζουν μοναχέτους στὰ θουνά, σιναντῶνται μετὰ νέους τοὺ νησιῶτ Καβήρους, δηλαδή τὰ ἀγριογίδια, πού ζοῦν σὲ μέρη ἀπόρημα καὶ δυσκολοπάτητα

Ὁρεῖθαίσα.
Ἡ σύλγος. — Τί εὐκολα πού ἀπεθαίνει στὸ βουνό. Καὶ λέγουν ὅτι ὁ Ἀντίσας ἐπέραςε τὰς Ἀλπίδας ἀπὸ εἰς ἓνα ἐλέφαντα.
Ὁ σύζυγος. — Μακάρι νὰ εἶχα τὴ χάρι του!

πᾶνε στὸ...Φεγγάρι.

Τὸ Φεγγάρι τῆς Σαμοθράκης δὲν εἶνε εἰς τὸν οὐρανόν. Εἶνε ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τοῦ ὑψηλότερου βουνοῦ τῆς νήσου. Ὑψὺς 1800 μέτρα. Τὸ Φεγγάρι λέγεται ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ «Σάβας» ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν λέξιν «Σάος», τὸ ὅποιον, κατὰ τοὺς διαδοσκόμενος Σαμοθρακίας, σημαίνει ὑψηλός. Εἰς τὸ θουνά αὐτό, λέει ὁ Ὀμηρος, καθότανε καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ἐδλεπε τὸν πόλεμον τῆς Τροίας.

Ἡ νέα γενεά, πού παρήχθη καὶ παραγεται ἀπὸ τὴν ἐνοσιν αἰγάρων καὶ ἡμερον γιδιών, ονομάζεται ἐδῶ «βαγιάρικα κατόικια» καὶ εἶνε, τρωγόμενα, θάρια νοστιμάδας, καθὼς οἱ γευθέντες λένε.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ ποὺ φαίνεται ὅτι δίδεται ἀπὸ μίαν κορυφὴ πού ἀποκαλεῖται Βάγιαρη. Ὑπάρχει δὲ στήν κορυφὴ μιάς ξαλιτικῆς χαράδρας, ἡ ὁλοία, ὅπως καὶ διες οἱ χαράδρες, λέγεται ἐρεσσόυνας εἰς τὴν Σαμοθράκην, ἴσως ἀπὸ τοῦ ἐρέω, καὶ ἡ ἐκκλησίτσα τῆς Παναγίας τῆς Ἐρεμιάτισσας. Ἀπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ νηοῦ δύνανται κανεῖς νὰ φαντασθῇ τὸ κατόρθον του γάος.

Ἐκτός τούτων, ἡ συγκοινωνία κα-

ταυτὰ δρᾶμα διὰ τὸ νησί.

Βαρύοι πᾶναι ἐκεῖ, ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε καλός, μόνον μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα. Ἐάν δι' ὅλον τὸν θέλοντα νὰ ταξιδεῖσῃ κόσμον τοῦτο εἶνε βάσανον, ἂς φαντασθῇ τότε κανεῖς τί εἶνε διὰ τὸν μὴ...θέλοντα νὰ ταξιδεῖσῃ. Δηλαδή διὰ τοὺς καλουμένους διὰ τῆς βίας μάρτυρας ἡ διαδίκους εἰς τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν.

Αἱ δικασμοὶ εἰς τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν ἔχουν ὀρισθῇ Τετάρτην. Κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ φύγῃ κανεῖς Τρίτην ἀπὸ τὴν Σαμοθράκην. Δηλαδή πρέπει νὰ φύγῃ μιὰν ἐβδομάδα πρὶν γιὰ νὰ εἶνε σίγουρος. Δεδαιμένου δὲ οἱ τὸ μοναδικὸ βαπόρι φεύγει κάθε Τετάρτην ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν διὰ τὴν Σαμοθράκην, οἱ καλούμενοι ὡς μάρτυρες ἡ διαδίκους εἰς τὰ δικαστήρια πρέπει νὰ καθίσουν ἄλλη μιὰ ἐβδομάδα εἰς τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν.

Καὶ ἂν τοὺς ἀποκλείσῃ ὁ καιρὸς, ὅπως καὶ εἰς προηγουμένην ἐπιστολὴν ἐγράψαμε;

Ἀλλοίμονον εἰς τὸν ξένον πού θὰ ἀποκλεισθῇ εἰς τὸ νησί ἢ εἰς τὴν Σαμοθράκην, πού θὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν!

Διηγούνται ὅτι ἐπὶ Τουρκίας καποῖος Ἑλλῆν ἀπὸ τὰς Κιωνίας ἤλθε τὸν Σεπτέμβριον εἰς τὴν Σαμοθράκην καὶ ἀγέρας 60 χοίρους.

(εὐνοῦται)

Τὸν απειλείσεν οὕτως ὁ καιρὸς ἐδῶ καὶ ἔφυγε γὰρ τὸ Ἀἰελλί (Κυδωνία) μόλις τὸν Δεκεμβρίον.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ γουρουνία του ἐγέννησαν εἰς τὴν Σαμοθράκην καὶ ἀντὶ νὰ πᾶν μὲ 60 γοῖρους εἰς τὰς Κυδωνίας ἐπῆγε μὲ 100!

Ἔτσι, μὲ τὴν ἐλλειψὶν συγκοινωνίας ἡ ζωὴ καταντᾷ ἀκριδὴ εἰς τὴν Σαμοθράκην, ἀκριδὴ καὶ δύσκολη, δύσκολη πολὺ.

Τὸ ἕλαι τὸ ἔχει 5 δραχμῶς ἡ ὀκά. Ἡ ἀκριβεία τοῦ ἁλατιοῦ τοὺς κάνει νὰ μὴν ἁλατίζουν τίς ἐλλῆς τους, καὶ τὸ λάδι τοὺς ἔχει δεξιότητα μεγάλη. Αὐτὸ λένε ὅτι συντελεῖ νὰ μὴ κάμνουν τυριά! Εἰς τὸν εὐλογημένον αὐτὸν τόπον τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ εἶνε χιμένα ἄφθονα εἰς ὅλα τὰ μέρη.

Ὑδατα καταρδεύουν τὴν νῆσον αὐτὴν ἀπὸ παντοῦ, γῆ παχέα, ἐλαστικοὶ ὄργανοι, ἀπόδοσις εἰς ὅλα ἄφθονη καὶ ἐκλεκτή. Τὰ νερά της ἐλαφρά, γονευτικά, τὰ κρασιά της, ἰδίως τὰ σπιτίσια, νέκταρ. Τὰ φρούτα ἄφθονα καὶ ἐκλεκτά. Βγάζει καὶ πορτοκάλια ἀκόμα, βγάζει καὶ ὅ,τι θέλεις. Μοῦ ἔλεγον ὅτι ἡ Σαμοθράκη παράγει τὸ ἐν τέταρτον τῆς ὅλης παραγωγῆς δαμασκήνων τῆς Ἑλλάδος. Ὅλα, εἶπαμεν, ἄφθονα καὶ ἐκλεκτά καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν εὐλογημένα τὰ πάντα εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τῶν μακάριων. Ἀλλὰ παρητημένα ἀπὸ τοὺς κατοικοὺς της. Νομίζει κανεὶς ὅτι οἱ ἄνθρωποι, ἀφοῦ τὰ βρίσκουν ὅλα ἔτοιμα ἀπὸ τὴν φύσιν, παραμελοῦν νὰ κινήσῃ καὶ αὐτοὶ, νὰ τ' αὐξήσουν καὶ νὰ τὰ καλλιεργήσουν.

ΣΤΑΜ, ΣΤΑΜ.

Σκοταλοδρομία 4X100.— Ἑθνικὴ ὁμάς (Λεκατάς, Καλοδοῦκας, Ἰακωβίδης, Μπίσμας) 44.8.

Οἱ ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΟΙ ΤΟΥ «ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ»

Εἰς τὸν ὅρμον Κουμουνδοῦρου ἤρχισαν τὸ Σάββατον, παρουσίᾳ τῶν ἀρχῶν τοῦ Πειραιῶς οἱ κολυμβητικοὶ ἀγῶνες τοῦ «Ὀλυμπικοῦ», οἵτινες συνεχίσθησαν καὶ ἔληξαν χθές. Ἡ συμμετοχὴ κολυμβητῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας ἦτο μεγάλη, τὰ δὲ ἀποτελέσματα εἰς ἀρκετὰ τῶν ἀγωνισμάτων ἀρκούντως ικανοποιητικά.

Αἱ χθεςσιν αἱ ἵπποδρομίαι

1η ἵπποδρομία: Αὐγὴ (Μπατῆς) 25—13, Σπάρτη 14.

2α ἵπποδρομία: Νικηφόρος (Στέφανος) 18—14, Μαρίτζα 26, Σουινιάς 41.

3η ἵπποδρομία: Ραζάν (Νικητὸς) 60—17, Χάτταμ 13, Μουφιντ 18. Διεγρᾶφη Ἀντρέξ.

4η ἵπποδρομία: Δρυῖς (Μπατῆς) 140—31, Μιμόζα 31, Ναῖος 18. Διεγρᾶφη Ἀμιόκ.

5η ἵπποδρομία: Μαρίτζα (Βαλμάνος) 21—13, Δάφνη 18, Φεντινίκι 17. Διεγρᾶφη Λόλια.

6η ἵπποδρομία: Μπαγιάτορ (Στέφανος). Διεγρᾶφη Σάνα.

1ον σύνθετον 5X2 21/2 3ον σύνθετον 5X5 5410. Δίδυμον 1X5 2896. 3ον σύνθετον 4X2 165, Δίδυμον 4X8 616.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΣ
ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΣ

Η ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ
ΚΟΛΥΝΟΣ

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
Ἄ. Ζαμπρόπουλοι

Ἡ σύζυγος. — Ἐδὲ τὴν ἐφημερίδα ;
Ὁ σύζυγος. — Τί ;
— Ἦδραν στὴ θάλασσαν μίᾱς γυναίκας ;
Τί θὰ ἔλεγεσ ἂν ἦμ ;
— Θὰ ἔλεγα πὼς εἶνε πολὺ παλαιὰ τοῦ 1917.

— Τὴν πρώτη φορά νάντησα τὴν ἀγάπησ ;
— Καὶ γιατί δέν τῆς ;
— Γιατί τὴν εἶδα καὶ φορά.

— Ἐνα καθ' ἑκάστην

